

Nieuwjaarsdag 1 januari 2021. Ben Frie SJ

Gij zult Hem de naam Jezus geven. Dat is een opdracht aan Maria en Josef, aan Ignatius van Loyola en aan elke gelovige. In wat voor gezelschap zijn we dan?

Eerst maar dat van Josef en Maria. Om te begrijpen wat wij in hen zien, moeten we kijken naar het voltooide leven van Jezus. Mensen die Hem kenden spraken zo verheffend over Hem, dat het langzaam duidelijk werd: in deze mens toont God zich aan ons. Dat is een bewustwordingsproces van eeuwen geweest. Een worsteling met menselijke mogelijkheden om het goddelijke te kunnen plaatsen. 'Nie-mand heeft ooit God gezien,' schrijft Johannes in zijn evangelie, 'maar de eniggeboren God die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem doen kennen.' Dat zijn geen dagelijks gebruiksvoorwerpen, deze woorden, ze overstijgen ons gewone taalgebruik. Toch slagen ze erin ons iets te tonen van wat wij zien: een mens die God zichtbaar maakt.

Hoe is Hij geworden wie Hij was? Wie heeft Hem onderricht gegeven, opgevoed zodat Hij dit mogelijk zou maken? Welke mens kan God gestalte geven? Men ging begrijpen dat de oorsprong van deze mens zich aan menselijke waarneming onttrekt. Lukas geeft de fantastische schets van het bezoek van de engel, die de ontvangenis aankondigt die zich in Maria zal afspelen: 'Gij zult Hem de naam Jezus geven'. Als Maria en Josef tot inzicht komen wat hen met dit kind te doen staat, nemen ze Hem op in het Joodse ritueel van besnijdenis en naamgeving en willen ze dat Hij zal heten 'Jehoshua', Jezus, ofwel: 'God redt'.

In de vroege zestiende eeuw ontstaat in Parijs een vriendengroep rond Ignatius van Loyola, Iñigo voor zijn naasten. Het begon met zijn bekeringsverhaal, hoe hij van trotste edelman werd tot het ootmoedige knechtje dat niets liever wil dan Jezus te dienen, uit de liefde die hij ervaren had in zijn zoektocht naar God. Hij werd een gepassioneerde verkondiger en verdediger van Gods aanwezigheid in deze mens Jezus in wie hij hoe langer hoe intenser God had herkend, die hem sindsdien niet meer losliet.

Hij wilde een gezelschap stichten, een groep vormen die deze ervaring met hem zouden delen met als oogmerk zoveel mensen, 'zien' zegt hij, als maar mogelijk is te winnen voor deze 'Jehoshua', Jezus, ofwel: 'God redt'. Hij wist zich immers gered van een zinloos bestaan en gunde het zovelen dat zij diezelfde ervaring zouden opdoen. Het gezelschap dat hij vormde zou dat ene doel dienen. Toen zij onderling beraadslaagden hoe hun gemeenschap, hun sociëteit zou moeten heten was het hen duidelijk: hij zal heten 'Jehoshua', Jezus, ofwel: 'God redt'. De sociëteit van Jezus is sindsdien een draager van het christelijk belijdenis in kerk en samenleving.

Gij zult Hem de naam Jezus geven. Hoezo is dat een opdracht aan ons? Wat moeten wij dan sieren met zijn naam? Of wie? Probeer een blik te werpen op wat Maria doet. Op een cruciaal moment in Jezus' leven zegt zij aan omstanders: 'Doet wat Hij u zeggen zal'. Het vertrouwen in haar zoon is zo diep dat zij het aandurft om ook anderen mee te laten gaan in dat vertrouwen. 'Laat u door Hem leiden', lijkt ze te zeggen. Ignatius doet niets anders dan dat in de gebedsoefeningen die hij zijn gezelschap meegeeft: vertrouw u toe, met heel uw leven, vermogen en vaardigheden aan Jezus, want Hij is het die u redden zal.

Wat zeggen die twee ons? Hoe kunnen wij overtuigd raken van hun vertrouwen in Hem? Welke ervaringen hebben zij opgedaan waardoor ze ons dat voorhouden? Maria heeft geen gemakkelijk leven gehad, Ignatius evenmin. Maar zij hebben gevoeld hoe God zelf zich aan hen toonde door de ingrijpende ervaringen die zij hadden door het verschijnen van Jezus in hun leven.

Ook in ons leven kan Jezus zich tonen. De kerstkribbe is een veruit-terlijking van wat zich binnen in ons voltrekt: de ervaring dat er in ons een gloed is, een licht, een sterke beweging die ons meeneemt in een grootse ervaring: God redt. Hoe dan, waarvan dan? Er is zo-veel dat er tegen spreekt, God lijkt eerder machteloos te midden van het menselijk geweld en alle onwaarachtigheid. Ben ik gered?

Een simpel antwoord op die vraag is: ja, want u hebt het doopsel ontvangen en bent daarmee opgenomen in het leven dat Jezus geeft. We moeten er iets bij zeggen: je moet naar Hem op zoek, je moet Hem opsporen in je eigen levenslijn, je levensverhaal, en je afvragen: waar was het dat ik God vermoedde, waar was het dat ik op Hem hoopte, waar heb ik ervaren dat God waarachtig is, trouw, aanwezig? Wat heb ik met die ervaring gedaan? Heb ik die ervaring waar laten zijn en zijn bevrijdende werk laten doen? Ik hoop het voor u en wens het u toe.